ՀՆԳԵՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ—ՏԱՐԻ—ԹԻՒ—756—ՇԱԲԱԹ—30— ՅՈՒԼԻՍ 1866

ՄԱՄԱՏԻՊ

ԼՐԱԳԻՐ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան հանդերձ Օրաթերթով 180 ղրշ.
Վեցամսեայ ,, ,, 100 ,,
Գաւառաց համար Տարեկան հանդերձ Օրաթերթով 200 ,,
Վեցամսեայ ,, ,, 100 ,,
Մեծ թիւը՝ 2 ղրշ.
Օրաթերթ 20 փր.

Ծանուցմանց տողը մեկ անգամի համար 3 ղրշ. երկու անգամի համար 2 ղրշ.
Դուրս գացած լրագրաց համար ծախքը Խմբագրութեան վրայ է:
Լրագրոյս վերաբերեալ ամեն կամ որ եւ իցէ գրութիւն Խմբագիր—Տնօրէնին պիտի ուղղուի. եւ ամենու ծախքն ալ ղրկողին վրայ է:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 30 ՅՈՒԼԻՍ 1866

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Հաշտութեան գործը փութով յառաջ կերթայ, և կը յուսացուի որ մինչև օգոստոս 3/15 վերջնական պայմանները կ'ստորագրուին։ Աւստրիոյ կայսրը տեսնելով այլևս դիմադրութիւնն անօգուտ էր, և պատերազմին շարունակութիւնը կրնար նոր պարտութեանց և մանաւանդ իր բոլորովին կործանմանը պատճառ ըլլալ, ուստի ուրիշ ծանր պայմաններու հետևանք պատերազմական ծախուց համար մեծ գումար մը վճարելու յանձնառու եղաւ։ Զաւորդութիւնն այն ատիճան Աւստրիացւոց ղէնքերուն վրայ ծանրացած կերևի, որ կարծես թէ ամեն ճակատամարտ անհրաժեշտ պարտութիւն մ'է իրենց համար։ Բրէպուրկի մօտերը Բրուսիացիք նորէն աւստրիացիները զարնելու վրայ են եղեր, բայց ղենադարին լուրը վրայ հասնելով պատերազմէն ետ քաշուեր են։ ասել է որ եթէ զենադարն օր մ'ետքը ստորագրուած ըլլար, Բրէզպուրկ և Թերեսիա Ալ ձեռքէ կերթային։

Ֆրանչեսկոս Յովսէփ կայսեր վրայ խիստ ծանր կը նստի իր նախորդաց և իր ըրած բռնութիւնները։ Հունգարացւոց յեղափոխական գլուխները՝ Քոշութ, Քլաբքա, Թիւրը, ժամանակն եկած կը համարին իրենց հայրենիքն ազատելու, և ազատամբութիւն յարուցանելու փորձեր կընեն։ Քլաբքա զբաղեալ բրուսիացւոց զօրքերէն բռնուած Հունգարացի գերիներէն գունդեր կը կազմէ, բայց իր ըրած մէկ արշաւանքն ապարդիւն ելեր է։ Գուցէ այս կողմէն ալ Աւստրիա մծռալուա վտանգ մը տեսնելով փութայեր է հաշտութեան պայմաններն ընդունելու։ բայց յեղափոխականաց փորձերը կրնան տակաւին խաղաղութիւնն իսկ նորէն վտանգի մէջ ձգել։

Սերկայ պատերազմին մէջ Իտալիա միայն չկրցաւ նշանաւոր յաղթութիւն մ'ընել։ Այս բանը հայրենասիրայ սրտին շատ ծանր գալով պատերազմը շարունակելու պահանջումներ կընէին։ Բայց Սարոլէոն իշխանին բարեկամական յարդանքները կերևի որ վերջապէս Ալեքսանդր-Իմմանուէլ հաձեցուցին զենադարն ընդունելու։ Ալեռնեսիկին Գաղղիոյ արուիրը խառնաշփոթ բան մ'ելաւ։ Իտալացիք արդէն իրենց ձեռքը գլխաւոր քաղաքներն առին առանց մեծ դժուարութեանց։

Իսկ աւստրիացիք առանց դէմ դնելու ետ քաշուեցան, և բերդերը միայն մնացին իրենց ձեռքը։ Գաղղիոյ ձեռքէն Ալենեսիկն ընդունելու կամ չընդունելու խնդիրն հիմա իր կարևորութիւնը կը կորուսանէ, և Իտալացիք իրենց նպատակին հասնելով, կը մնայ խաղաղութենէն ետև նիւթական յառաջդիմութիւններ ընել որպէս զի պատերազմին մէջ նսեմացած փառքերնին կարենան պայծառացընել։

Գանձային նեղութիւններուն տերութեանց զօրութեանը վրայ ո՛րչափ ազդեցութիւն ունենալն այս պատերազմին մէջ ալ տեսնուեցաւ։ Կարծես թէ զենուց բաղդն իսկ հարուստին կողմը կը բռնէ։ Իտալիոյ ելու մուտքն Աւըստրիայէն աւելի նեղ էր, ասոր համար իր բանակներն ու նաւատորմն ալ անկից վար մնացին։ Իտալական նաւատորմն սքնչելի պակասութիւններ ունի եղեր որ կըսուի թէ Բէրսանո ծովապետն հրամանատարութիւնը ձեռք առած ատեն՝ ըսեր է թէ «հոս ուղեղնիս պայթեցընելէ զատ ուրիշ բան չի դառնար»։ Ինչպէս Աւստրիա՝ Իտալիա ալ նոր փոխառութեան կը դիմէ, որուն դումարն է 360 միլիոն ֆրանք, և այս նկատմամբ այս երկու թշնամի տերութիւններն հաւասար դրութեան մը մէջ են։

Իսկ Բրուսիա՝ որոյ դանձն արդէն բարգաւաճ էր, իր տարած մեծամեծ յաղթութիւններով ոչ միայն պատերազմի ծախքը կը հանէ՝այլ և վրայ կառնու։ Աւստրիոյ դեմ ըլլած ահագին բանակներն հիմա Պօհէմիոյ և Մօրավիոյ խեղճ բնակչաց ծախիւքը կը կերակրին։ և հարաւային Գերմանիա դացած բանակներն ալ յաղթութեան դափներ վաստակելէ ետև՝ Ֆրանքֆօրթի բնակչաց վրայ ծանր տուրքեր կը դնեն՝ քաղաքացիները սոսկմամբ ընելու սպառնալեօք։ Ֆրանքֆօրթի բնակիչներն ալ այս միջին դարուց արժանի սպառնալիքէն ազատելու համար՝ Սարոլէոն կայսեր միջնորդութեանն ու Բրուսիոյ թագաւորին դիմութեանը կը դիմեն։ Ֆրանքֆօրթի քաղաքապետը՝ Գ. Ֆիէնէր՝ իր անձին և հայրենեաց դէմ եղած բռնութեանց դէմ չկրնալով իր զայրոյթը ըլլալ՝ ինքզինք կախեր է։ Կըսուի թէ Բրուսիացւոց այս խստութեան պատճառը Ֆրանքֆօրթի քաղաքացւոց ամեն ժամանակ Բրուսիոյ դէմ ցոյց տուած ատելութիւնն է, որուն վրէժը կառնուն հիմա Բրուսիացիք զայն նուաստացընելով և իրենց ոտքերուն տակը խոնարհեցընելով։

Բրուսիոյ Ալ. Գուլիէլմոս թագաւորն անձամբ իր մայրաքաղաքն երթալով ազգային խորհրդարանները բացաւ։ Բայց ի՛նչ մեծ տարբերութեամբ կը ներկայանայ այս տարի երեսփոխանաց ժողովին առջև։ Առաջին անգամ աշխարհ սպասել սկսաւ թէ ի՛նչ խօսք պիտի ելնէ Սատովայի յաղթողին բերնէն։ Բրուսիոյ թագաւորն իր երկրին մեծնալուն աւետիսը տալով կը խնդրէ որ երեսփոխանական ժողովը թողութեան քուէ մը տայ կառավարութեան պաշտօնէից, որք առանց ժողովէն վաւերացեալ ելումէն հաշուեցոյցի կը կառավարէին երկիրը։ Զորս հինգ տարի՝ի վեր Բրուսիոյ երեսփոխանական ժողովն ու կառավարութիւնն անընդհատ դժուարութեան մէջ էին։ Բրուսիա 19 միլիոն ժողովրդով մեծ տերութեանց կարգն անցած էր, ուստի իր ունեցած քաղաքական դիրքին համապատասխան զօրք պահելու և ծախք ընելու պարտաւորուած էր։ Երեսփոխանութիւնը ժողովրդեան բեռը թեթևցընելու համար կառավարութեան բռնած ընթացքը կը հակառակէր, և տակից յառաջ կուգար ամեն տարի այն անհամաձայնութիւնը՝ որ շատ անգամ ծանր կերպարանք առած էր։ Բայց հիմա Բրուսիա իրօք մեծնալով՝ իր ժողովրդոյ այժմեան թիւը բաւական կըլլայ մեծ տերութեան մը ծախքը կրելու, և զինուորագրութիւնն ալ հաւասարակշռութեան մէջ կը մնայ։ Այս կերպով կառավարութեան և երեսփոխանական ժողովին մէջ ակնած դժուարութեան պատճառը կը վերնայ։

Բայց Գերմանիի ազգային ժողովներուն նիստն երկար չպիտի ըլլայ այս տարի, վասն զի քիչ օրէն նոր տեղ պիտի յաջողիէ գերմանական խորհրդարանը, որուն ուր բացուելիքը տակաւին յայտնի չէ։

Բրուսիոյ ներքև գերմանական միութիւն մը կազմելու նպատակաւ արդէն բաւական ժամանակէ՝ի վեր ընկերութիւն մը հաստատուած էր՝ Նասսիոնալ—Ալերայն անուամբ։ Այսր անդամները մեծ ձիգ կը թափեն հիմա Գերմանական խորհրդարանին ընտրութիւններն յառաջ տանելու և բոլոր Գերմանիա Բրուսիոյ հետ միացընելու համար, և շատ տեղերու ժողովուրդներն այս գաղափարին համամիտ են։ Որքան ինչպէս տակից յառաջ ալ ըսելու առիթ ունեցած ենք, ներկայ վիճակին կարգադրութիւնը միայն դեսպանաժողովներէն սպասելու չենք, այլ մանաւանդ Գերմանական խորհրդարանէն, որ ազգային կամաց անբեռնարարելի դրոշմովը պիտի կրնայ իր ընելիք անօրէնութիւնները։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Փարիզ 7 օգոստ.

Աւստրիոյ և Իտալիոյ մէջ զինադադարը դեռ չէ կնքուած։

Աւստրիա կը պահանջէ որ Իտալացւոց ղօրքերը Թիրոլէն քաշուին։

Նիւ-Եօրքէն օգոստոս 3 թուով լուր կուտան թէ Նոր Օրլէանէն պաշարման վիճակը վերցեր է։

Բամպակին գինը 37 սենթ.

Արիւսթենձի ճանրով հինգշաբթի առաւօտ հասած Եւրոպական լրագրաց մէջ հետևեալ յուլիսերը կարդանք։

Ֆիօրէնցա 30 յուլիս.

Իտալիոյ կառավարութեան պաշտօնական Կազէթ լրագիրն հրովարտակ մը կը հրատարակէ, որով իտալական սահմանադրութիւնը Վենետիկի դաւառներուն մէջ գործադրելու հրաման կը տրուի։ Ուրիշ հրովարտակ մ'ալ նոյն դաւառաց նկատմամբ Աւստրիոյ և Հռոմի մէջ հաստատուած կրօնական դաշնադրութիւնը կոչնչացընէ, և կրօնական միութեանց բարձման օրէնքը գործադրել կը հրամայէ։

Փարիզ 31 յուլիս.

Լիսսայի նաւամարտին ելիցը վրայ տարակոյս չէ մնացած։ Սոյդ է որ այս նաւամարտին մէջ իտալացիք յաղթուած են, և ասոր ամենէն մեծ ապացոյց է Բէրսանո ծովապետին փոխուիլն ու դատաստանի ներքև ձգուիլը։

Վիէննա 31 յուլիս.

Կը հաւատան թէ Ֆրանքֆօրթի վրայ ձգուած տուրքը 15 միլիոն ֆիորինի իջեր է, հետևաբար Ֆրանքֆօրթցիներն արդէն վճարած 6 միլիոն ֆիորինէն զատ 9 միլիոն միայն պիտի վճարեն։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ա Ն Գ Ղ Ի Ա

Անգղիոյ քաղաքական դրութեան դեղեցիկ և ուրիշ ազգաց նախանձելի մէկ արդիւնքն ալ զանազան հասարակային դումարումները, հանդէսներն ու ժողովներն են, ուր երբեմն պարզապէս ժողովուրդն և իր գլուխ եղողները կը դումարին հասարակաց շահերուն վրայ խորհելու և որոշումներ տալու, երբեմն ալ ընտրելութեան ընտրելագոյն մասը կը ժողովուի կոչունք մը կամ հանդէս մը կընէ, և բաժակներ կը պարպէ։ Լոնտրայի լրագիրներն այս անդամ սոյն երկու տեսակ դումարումներուն ալ նկարագիրը կը բերեն մեզ։ Առաջինը Հայտ-Բարք ըսուած հասարակաց պարտէզին մէջ եղած է յուլիս 23 ին, զոր հեռագիրն արդէն ծանուցած էր։ Այս դումարման պատմութիւնն արդարև հետաքրքրական է իբրև ժողովրդական շարժման օրինակ մը, զոր հեռագիրը միայն լակոնական կերպով իմացուցած էր։ Ռոտիկանութեան տեսուչը՝ Սըր Ռիչարտ Մէյն, իր գրած արդելքը բռնել տալու համար 1800ի չափ ոստիկանութեան զինուոր գրած էր Հայտ-Բարքի մէջ։ բայց ժողովուրդը՝ հաղարաւոր բազմութեամբ թափոր կը կազմէ, և փողերով ու թմբուկներով դէպ՝ի դումարման տեղը կը յառաջանայ, ինչպէս որ զինքը ոտք հանող մասնաժողովներն իրենց հրատարակած յայտարարութեանց մէջ կը ծանուցանէին։ Արդէն ճանապարհին վրայ ճառերը կ'սկսին, որք ազնուականները կը դատապարտեն և ժողովրդեան համար ընտրողական իրաւունք կը խնդրեն, յարելով որ եթէ այս իրաւունքը ղլացուի, լաւ է որ ժողովուրդն ալ հեռաւոր երկիրներ գաղթէ։ Սակայն Հայտ-Բարքի դուռները գոցուած էին, և ժողովրդեան բազմութիւնն երթալով կը չատնար։ Պ. Պիլս և բեսխոխանն և ուրիշներն ոստիկանութեան հետ կը բանակցին դուռները բանալ տալու համար՝ և չյաջողելով ժողովրդեան առաջնորդներ կը ցրուեն որ ուրիշ տեղ դումարի։ Ժողովուրդը մակ չըներ և կ'սկսի Հայտ-Բարքի վանդակները կոտրելու։ Զինուորներն յարձակուած կողմերը կը վազեն, բայց բազմութեան հոսանքին դէմ չեն կըրնար դնել, որ ամեն կողմէն պարտէզին մէջ կը խուժէ։ Այս ալ առանց կռիւի չըլլար։ Ոստիկանութեան զինուորները բիրերով զինեալ էին, ժողովուրդն ալ քարով և վանդակներուն երկաթներով կը պատասխանէ։ Սըր Ռիչարտ Մէյն ալ քարի հարուած մը կառնու։ Վերջապէս ժողովուրդը բռնութեամբ Հայտ-Բարքի մէջ լցուելէ ետև դարձեալ ճառեր կը խօսուին։ Ճառախօսներուն մէջ կանայք ալ կային, որոնցմէ մէկը՝ այն է Հարիրդ օրիորդը՝ գեղեցիկ ատենաբանութիւն մ'ըրաւ ժողովրդեան քաղաքային և ընկերային իրաւանց վերայ։ Ժողովուրդն որոշում մ'ըրաւ, ուրուն մէջ ներկայ կառավարութեան ընթացքը դատապարտեցին։

թացքը դատապարտելէ եւեւ կը վճռէ որ վեց անդամով պատգամաւորութիւն մը ներկայանայ Թագուհւոյն եւ խնդրէ որ լորտ Տէրպին ճանչէ, եւ անոր տեղ ժողովրդեան կենաց խնայող պաշտօնեայներ անուանէ։ Բազմութիւնը ցրուած ատեն զանազան կողմեր ալ անկարգութիւններ կը պատահեցան որք հետեւեալ օրերն ալ շարունակեցին։

Իսկ երկրորդ դումարումն այս տեսակէն չէր։ Շատերը լսած են Պ. Քոպտըն երեւելի անդղիացի տնտեսագէտին անունը, որ ազատ վաճառականութեան ամենամեծ ախոյեանն եղած է։ Ինչպէս ամեն քաղաքակրթեալ ազգեր, անդղիացիք ալ իրենց երեւելի մարդոց յիշատակը կը պատուեն. ուստի 150ի չափ ականաւոր անձինք Պ. Քոպտընի անուամբ Քլիւպ (ժողովակ) մը հաստատելով, Ռիչմընտի մէկ հոյակապ պանդոկին մէջ կոչունք մ'ըրին, որոյ կը նախագահէր Պ. Կէտսթըն, եւ ուր ներկայ էին՝ լորտ Ռըսըլ, Պ. Կոլտվին Սմիթ, Ըսթ-ուարթ Միլ, եւ այլն։ Պ. Կէտսթըն ճարտասան ներբող մը խօսեցաւ Պ. Քոպտընի վրայ, եւ գովեց անոր տնտեսական սկզբունքները, որք էին առեւտրական ազատ հաղորդակցութիւն ամեն ազգաց մէջ, տէրութեան ապարդիւն ծախուց նուազում, անմիջամտութիւն, խաղաղասիրութիւն, եւ այլն, եւ այլն։ Լորտ Ռըսըլ իր քաղաքականութիւնը ջատագովելով ըսաւ թէ Պ. Քոպտընն խօսք տուած էր որ եթէ ինքը (լորտ Ռըսըլ) պաշտօնէից նախագահ ըլլար, կառավարութեան մէջ պաշտօն յանձն կառնուր։ Լորտ Ռըսըլ շարունակելով ըսաւ.

« Վենետիկ ասկից հազար տարի առաջ հիմնուեցաւ Իտալական ճարտարութեամբ. իր պալատներն Իտալացի ճարտարապետաց արուեստովը կանգնուած են. անոնց որմերը Տիտիանի, Պէլլինիի, Թինթորէթոյի նըկարներովը ծածկուած են, անոնց փողոցներուն մէջ երդուած երդերն Իտալացի բանաստեղծներու երգերն են. ուստի եթէ ազգային իրաւունք վնասուի, Վենետիկ իրաւունք ունի Իտալական ժառանգութիւն ըլլալու։ Թերեւս բնական էր որ Աւստրիա երկրիմի դաշնադրութեամբ մը, զոր 1798 ին ստորագրած է, միայն զօրութեան առջեւ թողուլ ուզէր. բայց աններելի կը թուի ինձ որ Իտալիոյ հետ պատերազմի բռնուած ըլլալով Աւստրիոյ կայսրը Վենետիկ ոչ թէ Իտալիոյ՝ այլ Գաղղիոյ կայսեր թողու։ (Ծափահարութիւն)։ Պարոնայք, Իտալացիք այս թշնամանքը խորին կերպով զգացին։ . . . Գաղղիոյ կայսրը՝ անշուշտ Եւրոպայի խաղաղութիւնը վերհաստատելու փափաքելով զինադադար առաջարկեց Իտալիոյ եւ Բրուսիոյ, բայց պայմանները՝ որք յաջող չէին երեւիր, Իտալիոյ մինչեւ անհաճոյ կրնային ըլլալ, ուստի կը ցաւիմ որ Անգղիոյ արտաքին գործոց պաշտօնեայն ալ մասնակից կըլլայ գաղղիացւոց կայսեր առաջարկութեան որ դժգոհացուցիչ է Իտալացւոց։ Գերմանիոյ նկատմամբ քիչ խօսք ունիմ ըսելիք։ Կարծեմ ժամանակն եկած է ոչ թէ դաշնադրութիւնները վերցնելու, այլ զանոնք ժողովրդոց կամքին յարմարցնելու։ Կը յիշեմ մեծ մարդու մը՝ (Ա. Նաբոլէոնի) կարծիքը Վիէննայի արքայաժողովին ունենալիք արդասեաց վրայ։ Նաբոլէոն Ա. օր մ'ասոր վրայ իմ կարծիքս հարցնելով, գեւառաս երիտասարդ մ'ըլլալուս պատճառաւ տգիտութիւնս խոստովանեցայ։ Նաբոլէոն այն ատեն ըսաւ ինձ թէ տէրութիւններն իրենց զօրաց դրաւած երկիրներն իրենց պիտի սեփականեն, եւ իրօք ալ այնպէս եղաւ։ »

Լորտ Ռըսըլ իր ճառը վերջացուց օտար ազգաց գործերուն մէջ Անգղիոյ անմիջամտութիւնը պաշտպանելով. իսկ Անգղիոյ ներքին գործերուն նկատմամբ ըսաւ թէ պէտք չէ որ հիմա իշխանութիւն պատիւ եւ տիտղոսներ ունեցող դասն անանցանելի վիհ մը բանայիր եւ անոնց մէջ՝ որք երեսփոխանական իրաւունքէ զրկուած են։

Այս ճառերուն հետ նշանակենք նաեւ Պ. Սթուարթ Միլի մէկ հակիրճ ատենախօսութիւնը, որուն մէջ ազատականաց սկզբունքին վրայ խօսելով՝ հետեւեալ նշանաւոր խօսքն ըսաւ.

« Մեք (ազատականք) ուղղափառութեան անձուկ յօդուածներով պրկուած չենք. մերինը լայնարձակ եկեղեցի մ'է։ Զմեզ միացնող կապը քաղաքական հաւատքի դաւանութիւն մը չէ, այլ ընդհանուր հպատակութիւն մը յաւաջդիմութեան հոգւոյն՝ որ մասնաւորաց կարծիքներէն առաւել մեծ է։ »

Ա. ԻՍՏՐԻԱ.

Թայմզին Վիէննայի թղթակիցը կը գրէ։

« Հասարակաց զգացումն երթալով կը դժգոհի, եւ մարդոց ու դրութեան փոփոխութիւն մ'անհրաժեշտ կը թուի։ Արդարեւ իմաչքովս կայսեր թշնամանք մ'եղած չեսայ, բայց կը լսեմ թէ կառքով անցած ատեն շատ մը կանայք բարձր ձայնով դոչեր են թէ ի՞նչ եղան իրենց ամուսինները, եղբայրները եւ որդիքը։ Հիւսիսային երկաթուղւոյն կայարանը մեծ բազմութիւն մը լցուած է միշտ, դլխաւորապէս վիրաւորեալ զինուորաց ազգականները, եւ ամեն վայրկեան սրտաշարժ տեսարաններ կը պատահին՝ երբոր մէկն իր վիրաւորեալ եղբայրը կամ հայրը կամ ամուսինը կը ճանչէ։ Կը վախցուի որ Պոհէմիայի մէջ սով չըլլայ, վասն զի այս դաւառն երկու մեծ բանակներ կերակրեց, եւ շատ տեղեր հունձքերն հեծելազօրաց ոտից տակ եղան։

« Հունգարական կարեւոր լրագիրներ կըսեն թէ Հունգարիա Աւստրիոյ չպիտի օգնէ մինչեւ որ ժողովրդեան երեսփոխանաց վրստահութիւնը վայելող կառավարութիւն մը չհաստատուի։ « Հունգարացիներն, ըսաւ ինձի պարոն մը, որմէ ուրիշ անգամներ ալ խիստ կարեւոր տեղեկութիւններ առած եմ, համակրութեամբ ընդունեցին կայսրուհին. բայց երբէք միտք չունին ներկայ դրութեան պահպանութեանը համար ճիգ թափելու, այլ հաստատապէս որոշած են իրենց իրաւունքը ձեռք բերել, եւ կը կարծեն թէ Պիամարք կոմսին միջոցաւ աւելի դիւրաւ կընդունին զայն՝ քան թէ Պէլքրէտի կոմսին։ »

« Քանի մ'օր առաջ Հունգարիոյ կառավարիչ Պ. տը Սէնեի Վիէննա կը դտնուէր, եւ կըսուի թէ կայսեր կողմէն հրահանգ առեր է հունգարացւոց երեւելիներուն իմացընելու թէ կայսրը պատրաստ է ազգին կամքը կատարելու. բայց չեմ կարծեր որ Աւստրիոյ կառավարութիւնը մինչեւ որ պարադայներէն չսարսափի՝ հունգարացւոց իրական զիջումներ ընէ։

« Վիէննայի, ինչպէս նաեւ Կրաձի քաղաքապետական ժողովներն ուղերձներ մատուցին կայսեր, որուն մէջ կըսեն թէ իրաց ներկայ վիճակն արքունեաց խորհրդականներուն սխալ քաղաքականութենէն առաջ եկաւ, եւ կը խնդրեն որ պաշտօնեայները փոխուին։

« Վիէննայի շրջակայներէն ազգային զօրաց դումարման համար կառավարութեան տուած հրամանն ընդհանուր զայրոյթ կը պատճառէ։ »

— Հունգարացի Քլաբքա զօրապետը բրուսիացւոց բանակէն հետեւեալ յայտարարութիւնն ուղղեց Բրուսիոյ ձեռքը դերի ինկած հունգարացւոց։

« Քաջ պատերազմողք. իմ հայրենեացս հրաւիրանօք հունգարական բանակներուն հրամանատարութիւնը յանձն կառնում, եւ հրամանատարի դէմքով կը ներկայանամ ձեզ. մեր հայրենիքն ալ անպաշտպան չպիտի մնայ. Բրուսիոյ եւ Իտալիոյ հզօր թագաւորներն իրենց աջ ձեռքը մեզ կերկնցընեն. կարիպալտի Իտալիայէն մեր օգնութեանը պիտի հասնի, Թիւրր Դանուբի կողմէն պիտի յարձակի, Պէթլէմ Թրանսիլվանիոյ մէջ պիտի պատերազմի, իսկ ես Բրուսիոյ կողմէն ձեզ պիտի առաջնորդեմ եւ Լուսի Բօշութ մեր մէջը պիտի ըլլայ։ Այսպէս միացեալ պիտի հալածենք Հաբսպուրգի տէրութիւնը որ այնչափ ժամանակ մեր ամենէն ընտիր արիւնը թափեց եւ մեր հարստութիւնը յափշտակեց։ Արքատի երկիրը մերն է եւ մեզի համար պիտի ապահովենք զայն. 1848ին եւ 49ին անմահ փառք ստացանք՝ առանց մեր բաղձանքին հասնելու. այս անգամ նոր դաշինքներ պիտի վասակենք եւ պիտի յաջողինք։ Արիք, ուրեմն, գումարուեցէք հունգարական դրօշին ներքեւ, եւ յիշեցէք թէ ուր որ այն դրօշը կը ծածանի, հունգարացւոց պարտքն է անոր եւեւէն երթալ։ Մեր սիրելի հայրենեաց սահմաններն ասկից միայն քանի մ'աւուր ճանբայ են։ Եկ հոն պիտի առաջնորդեմ ձեզ, հոն՝ ուր ծնողք՝ քոյրք եւ սիրուհիք իրենց բաղուկները բացած մեզ կ'սպասեն։ Ընտրեցէք պատերազմի դերի մնալու եւ մեր հայրենեաց ազատութեան համար պատերազմելու մէջ։ »

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փարիզ 8 օգոստ.

« Աւստրիոյ եւ Իտալիոյ մէջ զինադադարն ստորագրուելու համար դրժուարութիւններ կը ծագին։

« Իտալիա Թիրոլի իտալական մասը կը պահանջէ։ Աւստրիա ալ Վենետիկի փոխարէն դրամական հատուցում մը կուզէ։

« Փարիզի իտալական դեսպան Պ. Նիկոլա Պիշիէն հոս դարձաւ։ »

Փարիզ 8 օգոստ.

« Մօտաւոր հաշտութեան մը յոյսը կը զօրանայ։

« Բրուսիոյ երեսփոխան Պ. Պէրթեր Բրսկա գնայ, ուր պիտի գտնուի արդէն Աւստրիոյ երեսփոխան Պ. Պըրէներ։

« Իտալիոյ կողմէն ալ Մէնապրեա զօրապետը երեսփոխան կարգուած է խաղաղական բանակցութեանց համար։

« Հաւանական է որ բրուսիացւոց Մանթէօֆել զօրապետը ծածուկ պաշտօնով մը Բեդրսպուրկ պիտի ղրկուի։

Փարիզ 8 օգոստ.

« Պէրլինէն հեռագրով լուր կուսան թէ Թագաւորը Մէյնի բանակին այցելութիւն պիտի ընէ։

« Ընքօնայի առջեւ մեծ փոթորիկ մ'եղնելով Իտալիոյ նաւատորմին քանի մը նաւերը վնասուեցան։

« Օրահաւոր Էֆօնատթօրէ շոգենաւն ալ ցամաք ելնկաւ։ »

Փարիզ 8 օգոստ.

« Պելճիքայի Լնտէբանտանս լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Մէքսիկայի Մաթամորաս քաղաքը նորէն կայսերականաց ձեռքն անցեր է։

« Լոնտրայի մէջ ժողովրդական նոր դումարում մ'ալ եղաւ լորտ քաղաքապետին նախագահութեամբ՝ ինապատ ընտրական իրաւանց ընդարձակուելուն։

Մարսիլիա 8 օգոստ. Կ. Պոլսէն եկող թղթաբեր շոգենաւը վոթորկին պատճառաւ ուշացաւ։ Հովին բռնութիւնը կը շարունակէ։ »

Փարիզ 8 օգոստ.

« Իրիկուան Մոնիթէօրը կը կըշտամբէ Տրէսրափնայ (Լիբանան) քրիստոնէից յուսմունքը, եւ Պապին կողմանէ Մարոնիներուն կղերին ուղղուած խոստաստիական խրատները կը յիշեցնէ։

« Մէքսիկայի Շարլոթ կայսրուհին այսօր Սէն-Կլաղէր հատաւ, եւ վաղը Փարիզ կ'սպասուի։ »

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Քանի մ'օրէն Տաճկաստանի հայոց հանրութիւնն Աբարատեան մայր աթոռոյ գահակալին ընտրութեան մասնակցելու դործը կաւարտէ։ Ազգն այս խնդրոյն կենսական կարեւորութիւնը ճանչնալով, գործնական եւ միանգամայն օրինաւոր կերպիւ լուծելու համար ինչ որ հնար էր կատարեց։ Յաջողեցա՞ւ այս ջանքին մէջ թէ ո՛չ։ Ո՛չ կրսեն անոնք՝ որք ընտրութեան գործին դէմ՝ եղած բազմատիմի դժուարութեանց եւ խոչընդոտներուն անհեռանալը չտեսնելով, այլ եւ այլ կարծիքներէ եւ պատճառներէ շարժեալ, իբրեւ անգործնական եւ ապարդիւն կը նկատեն Տաճկաստանի հայոց ազգային իրաւանց պահպանութեան ջանքը։ Իսկ անոնք՝ որ խղճի մըտօք իրենց Ազգին եւ Եկեղեցւոյն վճակը կը դատեն, եւ անոր պահպանութեանն ու բարեկարգութեանը պատանց կը փափաքին, այս՝ կրսեն։

Բայց որովհետեւ կաթողիկոսական ընտրութեան գործին առթիւ Տաճկաստանի Հայք չէին կրնար Ռուսիոյ մէջ հաստատուած Պալաժէնիա ըսուած օրէնքին հպատակիլ եւ իրենց ազգային եւ կրօնական իրաւունքն անոր ինչ ինչ ոլորտագրութեանցը զոհել, ոչ ալ կըրնային այն օրէնքը փոփոխել կամ չափաւորել, օրէնք մը՝ որ օտար տէրութեան մը հրամանաւ հաստատուած է, ուստի անոր մէկ քանի յարմարդրութիւնները փոփոխել տալու դործն ապագայ կաթողիկոսին թողլով, Տաճկաստանի հայք հայրապետական ընտրութեան մէջ իրենց մասնակցութեան եղանակը միայն կանոնադրել ու դործադրել բաւական համարեցին։

Այս ընթացքը մինչդեռ ազգային իրաւանց ջերմեռանդները չէր կրնար բոլորովին գոհ ընել, Պալաժէնիայի պաշտպան կեցողներուն ալ չէր կրնար հաճոյ ըլլալ, ինչպէս զանազան հրատարակութիւններ կը հաստատեն։ Ընդհանրապէս շատերը կարդացած են արդդ Ն. Բրամեանի դիտողութեանց տեսարակները, որոյ մէջ հեղինակը կը ձգնի հաստատել թէ Տաճկաստանի Ընդհ. ժողովը « անդիքաղաքական » ընթացքով եւ միջնադարեան անընդունելի սկզբունքով Ռուսաց կայսեր իրաւունքը կը ժխտէ եւ անոր օրինաւոր « վեթօն » կարհամարհէ, թէ չդիտելը ի՛նչ ըսել է ազգային եւ ի՛նչ ըսել է Պոլսեցի ընդհանուր ժողով, եւ այլն, եւ այլն։

Դիտողութեանց արդդ հեղինակին այս կարծիքները թէ եւ ըստ մեզ՝ անհատական անկեղծ դատողութեանց ծընունդ, բայց սխալ ըմբռնումէ յառաջեկած ըլլալն ամեն ուշիմ ընթերցողաց յայտնի ըլլալով՝ մեր արդդ բարեկամին հետ կրօնա-քաղաքական վիճաբանութեանց մէջ մտնել չենք ուզած։

Սակայն Մէճմուայի-Հափսիս պատուական լրագրին երեքշաբթի աւուր թերթին մէջ քանի մը տեղեկութիւններ կը կարդանք, որք գործին աւելի ծանր կերպարանք մը տալով՝ կը հարկադրեն զմեզ քանի մը խօսք ընել։

Մէճմուա կը հաստատէ որ եթէ կաթողիկոսական ընտրութիւնը հին օրինաց՝ այսինքն Պալաժէնիայի համեմատ չկատարուի, կամ ընտրողական եղանակին մէջ նորութիւններ մտնեն, Տաճկաստանի հայոց ընտրութիւնը չպիտի ընդունուի Ավդջիաճնի Սինոդէն, թէ Սինոդը Տաճկաստանի հայոց առաջնորդութեանց թիւը 45 պիտի ճանչէ եւ ոչ 65, թէ ասկից երթալիք պատգամաւորները պիտի մերժուին եթէ Սինոդին հակառակ անձինք ըլլան, թէ իրենց հրահանգներն անընդունելի պիտի համարուին եթէ հին հրահանգներէն տարբերին, եւ թէ Ա. Պոլսոյ Ընդհ. ժողովին ընտրութիւնը բոլոր Տաճկաստանի հայոց կողմանէ եղած չպիտի համարուի։

Ձենք գիտեր թէ այս տեղեկութիւնները ո՛րպիսի աղբիւր ընելէ առնուած են, բայց մեր Ս. Եճ. պաշտօնակիցն անոնց մինչեւ ցնշանախեց ստուգութիւնը կերաշխաւորէ. թէ եւ միւս կողմանէ արժանահաւատ անձինք՝ նաեւ ինչպէս մեր ձեռք հասած նամակները կը հաստատեն թէ Տաճկաստանի հայոց ընթացքը Ռուսիոյ հայոց խոհական եւ ազգասէր մասին ընդհանուր գոհութիւն պատճառած է, եւ թէ Ընդհ. ժողովոյ ըրած անօրէնութեանց վրայ պարտած այս տեսակ անհաճոյ լուրերն ու դուշակութիւնները՝ քանի մը կողմնասէր եւ շահախնդիր անձանց հնարքներն են։

Սակայն ենթադրելով թէ Մէճմուայի տուած տեղեկութիւնները կատարեալ կեղծ ատոյգ ըլլան, կը հարցընենք թէ կաթողիկոսական ընտրութեան գործին մէջ Տաճկաստանի եւ Ռուսիոյ հայք իրաւունքով պիտի վարուին իրարու հետ թէ ոչ։ Ս. Սինոդն իրաւունքով պիտի խօսի մեր հետ թէ ոչ։

Ուրեմն իրաւանց շրջանէն դուրս չելնելով, տեսնենք թէ ի՛նչ ապօրինաւորութիւն կրնայ ըլլալ Ընդհ. ժողովին ըրած անօրէնութեանց մէջ։

Նախ կը հարցընենք թէ Ռու

ՀՅԱՎԱՏ ԴԱՏՈՎ

Լուսավորիչ դպրոցասեր,

Լուսավորիչ Գրիգոր Զարեհի Գրիգորյան

Ամենայն հոգով ու սրտով ուրախ եմ, որ Ձեզ հետ հանդիպեցի Ձեզ հետ, ինչպես ասում է Գրիգոր Զարեհի Գրիգորյանը, ինչպես ասում է Գրիգոր Զարեհի Գրիգորյանը, ինչպես ասում է Գրիգոր Զարեհի Գրիգորյանը։

կոպան ալ յօգուտ ածելով Եդիպտոսի մէջ վարած ազգային եկեղեցական պաշտօն մը՝ թէ նոյն կտակին շուտափոյթ կատարուելուն և թէ կտակատար Վասեմափայլ Նուպար փաշայի այն կտակին մեծ կարևորութիւն մը տալուն, և ժառանգաւորաց դպրոցին հաստատուելուն պատճառ եղաւ։ Խասգիւղի Ներսիսեան դպրոցին արդի վիճակին անձամբ լաւ տեղեկանալու համար երկու նշանաւոր առիթներ ունեցայ։ առաջինը՝ տարւոյս սկիզբը յունվար ամսուն 10ին Գաղղէոյ կայսերական դեսպանատան քարտուղար բարեհռչակ Մ. Պելէնի պատուառիթ այցելութիւնը եղաւ։ Այն տեղն արդէն նշմարելի դպրոցին յառաջադէմ ընթացքը և մանաւանդ նախկրթական մասին արդիւնաւոր և մեծ փոփոխութիւն մը՝ այն էր իրերավարժական օգտակար դրութեան դրմծութիւնը։ Իսկ երկրորդ առիթը սոյն վարժարանիս տարեկան քննութիւնները եղան՝ որոնք ամսուս 8էն մինչև 18ը դրեթէ անընդհատ շարունակեցին աղգային երևելի ուսումնականներու արդեամբը։ Աշակերտք անաչառ կերպով քննուեցան կրօնագիտութեան, պատմութեան, հայկաբանութեան, քանակագիտութեան, տօմարակալութեան, դաղղիարէնի, տաճկերէնի, անգղիարէնի և դծագրութեան մէջ*։

Այս քննութեանց մեծ մասին ներկայ դտնուելով, իրրև քննիչ յեսնագոյն, անկեղծարար կը խոստովանիմ որ տղայոց յառաջադիմութիւնները շատ գոհացուցիչ էին և մէկ քանիինը անհաւատալի։ ուրեմն և վեց ուսումնական մէջ՝ որոնց կարգն են տասը ժառանգաւորք խիստ յուսալից վիճակի մէջ, տասներեքը բարձրագոյն կարգի են և վերոյիշեալ ուսմանց մէջ դրեթէ դասատուութեան կարողութեան հասած են, մանաւանդ Գրիգորեան Մինաս անուն տասներեք տարեկան աշակերտը՝ իւր կարգին մէջ առաջինը հանդիսացած։

Օրիորդաց ուսումնական դասն ալ քառասուն և մէկ աշակերտուհեաց կը բաղկանայ, և հայերէնի, դաղղիերէնի, թուաբանութեան և աշխարհագրութեան մէջ քաջ հանդիսացաւ։ Ձեմ համարձակիր օրիորդաց ասղնեգործութեանց վրայ քննութիւն և դատողութիւն ընել։ . . . Բայց պարդևաբաշխութեան օրը օդին մէջ լսուած կեցցէներուն արձագանդը միայն հոս կը յիշատակեմ։

Այս պարդևաբաշխութեան շքեղ հանդէսը ամսուս 24ին կատարուեցաւ Խասգիւղ Ս. եկեղեցւոյն մէջ բազմաթիւ երկսեռ հանդիսականաց եռանդուն ներկայութեամբը։

Ո՛հ ի՞նչ սիրուիչ և քաջալերական տեսարան մ՚էր այս և կարդացուած հայերէն, դաղղիարէն և տաճկերէն ճառերը։ ազգային սրտառուչ և քաղցրանուագ երգերը՝ որ ատուչեան եղանուէտ և հրճուալից ազդեցութիւն կը նէին ազգասէր սրտերուն վրայ։

Հոս նշանակելու արժանի մէկ բանն ալ այս է՝ որ ուսումնեռանդ մանկունք Սամաթիայէն, Պալատէն, Էյնիկէն դպրոց կը յաճախեն առանց ծախքի և յոդնութենէ վհատելու։

Վերջապէս Վարժապետաց դեղապատիւ Ներսէս եպիսկոպոսը կնքեց հանդէսը ազգու և քաջայորդոր առաջնարանութեամբ մը՝ որուն մէջ թէ իրրև գիւղս քարոզիչ և թէ մանաւանդ իրրև Ս. Ներսիսեան վարժարանին փղեմի աշակերտ յորդորեց զմեզ զամենքս «Խասգիւղ Ս. Ներսիսեան Սանուց» անուամբ ընկերութիւն մը հաստատել թէ դպրոցը վերանորոգելու և թէ անոր հաստատ եկամուտներ պատրաստելու ամենօրհնեալ նպատակաւ։

Այս ալ բաւական չէ Խասգիւղցւոյ, ալ աւելի վեհ նպատակի մը կը ծառայեն՝ այն է . . . այս քան միայն ներելի է ինձ ըսել առ այժմ։ Ուսում կը վերջացնեմ տողերս անմահ յիշատակաց արժանի երանաշնորհ Շահնազարեանի էջնաղ խօսքովը՝ թէ «Խասգիւղ Պօլսոյ Աթենքն է» և արդարև իւր իմաստուն կամքաւը իւր այս շքեղ կարծիքը կամ մարդարէութիւնը հաստատելու կարող ընել ուզեց զմեզ։ . . . Ուրեմն օ՛ն իմ արի Խասգիւղցիք՝ չըլլանք անարժան և տգերախտ մեր ցանկալի բարդին և մեր բարերարաց առատաշնորհ երախտեաց։ Ամառնամ նաև Միքայէլեան Սիմոն աղայի մատուցանել հրապարակաւ դեղացւոյս և իմ շնորհակալիքս՝ իրրև Տեսուչ և դասատու թէ Ս. Ներսիսեան դպրոցին և թէ ժառանգաւորաց վարժարանին նուիրած գովելի և անխոնջ աշխատութեանը համար։

Խասգիւղ 8 յուլիս 1866

Յովհ. Թիւսիւզեան։

. . . . խմբագիր։

Բարեհաճեցէք հրատարակել ձեր պատուական լրագրոյն միջոցաւ Կիւմիւշճեան Մեծ. Յովհաննէս աղայի նուէրը որ աղքատասիրաբար ըրաւ՝ երեք ոչխար տալով Աղգ. հիւանդանոցին։ Հոդաբարձութիւնս իւր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ վերոյիշեալ բարեպաշտ աղային։

Մնամ խորին յարգանօք

Ի դիմաց հոդաբարձութեան գրագիր

1866 յուլիս 27 Ա-ԷՐ-Պ-Ե-Ա

---

* Մօտերս բնալուծութեան եւ բնական դիտութեան դասեր ալ պիտի սկսին։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Կ. Պոլիս 29 յուլիս։

Օսմանեան արժէթղթոց վիճակն այս միջոցիս թէ՛ մայրաքաղաքիս և թէ՛ Եւրոպայի հրապարակաց վրայ մեծապէս կը բաղդեցնէ հասարակաց միտքը։ Դաս մը շահագէտներ՝ կայսերական կառավարութեան ելմտական առժամանակեայ նեղութիւններէն առիթ առնելով, ընդհանուր պարտուց տոկոսին վճարման վրայ կասկածներ յարուցանելու աշխատեցան։ Այլ կայսերական կառավարութիւնը գանձուն ներկայ անմիջական պիտոյից հոգալման համար ընդհանուր պարտուց պահեստի դումարէն 3 միլիոն լիրայի արժէթուղթ հանելու որոշում ըրաւ, ինչպէս որ այսօր հրատարակուած կայսերական հրովարտակ մը կը ծանուցանէ։ Այսով վերոյիշեալ կասկածները կը փարատին, բայց չենք կրնար դուշակել թէ արդեօք նոր ելնելիք արժէթուղթերն հրապարակիս դիներուն հաստատութիւն պիտի կրնան տալ և տոկոսներուն վճարման լաւ ազդեցութիւնը մասամբ մը չպիտի՞ չէզոքացնեն։

Անդրեոյ հասարակաց խորհրդարանին յուլիս 27ի նիստին մէջ Պ. Արիֆ-ֆիթհ հարցուց արտաքին գործոց պաշտօնէին թէ արդեօք սո՛ղջ է որ Եւրոպական տէրութեանց դեսպանները բողոքեր են Օսմանեան Դռնոյ՝ Լիոնսլիէնեանց յուլիսի վեցամեայ տոկոսները չը վճարուելուն համար, և խնդրեր են որ հաստատուն երաշխաւորութիւններ տուին հոկտեմբերին վճարուելու համար։

Լորտ Սթանլի պատասխանեց թէ բողոք կամ հաստատուն երաշխաւորութիւններ ուղելու խնդիր եղած չէ։ Լորտ Լայնս յունիս 30 թուով գրած մէկ դեսպանական նամակին մէջ կը ծանուցանէր թէ Կոստանդնուպոլսոյ դաղղիական դեսպանին հետ արտաքին գործոց պաշտօնեայ՝ բարձր։ Ալի փաշային, և բարձր։ Մեծ Եպարքոսին այցելութեան դացեր են, և յուլիսի տոկոսները վճարելու հարկաւորութիւնը ցոյց տուեր են։ Անկից յետոյ Լորտ Լայնս հեռագրով իմաց տուեր է թէ Ռ. Դրան ընելիք փոխառութիւնը չէ յաջողեր։ բայց թէ միջոցներ ձեռք կառնուին ուրիշ փոխառութեան մը համար բանակցութիւններ ընելու, և թէ ետ մնացած տոկոսները շահովը պիտի վճարուին։

ԾԱՆՈՒՈՒՑՈՒՄ

Մլուկ (թանտապէթի) լու (փիրէ) ցեց (կիւվէ) մժղուկ (սիվրիսինէկ) կարիճ եւ ուրիշ ճճիները ջարդող միակ դեղ։

Աղեքսանդրարօլցի Պ. Թադէոս Ղէրահեանցի գործարանէն ելած և մեծ համբաւ ստացած է Եւրոպիոյ մէջ։

Այս փոշին արդէն Մայրաքաղաքիս փողոցներուն մէջ վաճառուիլ սկսած է ժամանակէ մ՚ի վեր։ բայց զայրերել առող վաճառականն իմանալով որ փողոցներուն մէջ վաճառողներէն ոմանք շահասիրութեամբ օտարներ խառներ են անոր մէջ, որով դեղին ազդեցութիւնը կը տկարանայ և յարդը կը կորսրի, որոշած է ինքնին վաճառել զայն իր սենեկին մէջ, և կամ պատուաւոր ու վստահելի անձերու միայն տալ։ Ուստի կը ծանուցանէ հասարակութեան որ փողոցներու մէջ ծախուածներուն չվստահին, այլ երթան Թահմիզ-Էօնիւ փողոցը թիւ 42 Պոյաճիի մաղազան, Ձինելի խանը վերի յարկը թիւ 6 և Ուզուն չարշին Ազբուբգճիներուն մէջ Սիլիհտար աղա խանը վերի յարկը թիւ 3 սենեակները, և այն տեղերէն դնեն։

Գործածութեան եղանակն է դիշերները ննջելու ժամանակ անկողնին բոլորտիքը ցանել։ Ուզողը կրնայ անկողնին մէջալ ցանել, ըստ որում ամենևին վնաս չունի մարդու։

ԹՈՒՂԹ ԵՒ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆ ՊԻՏՈՅՐՆԵՐ

ՁԻՆԻԼԻ ԽԱՆԻՆ ԴՌԱՆ ԿԻՑ ԹԻՒ 12 ԵՒ 14 ՄԹԵՐԱՆՈՑՆԵՐԸ

ԱՄԵՆԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ ՄԵԾ ԵՒ ՄԱՆՐ ՎԱՃԱՌՈՒՄՈՒՆՔ

Յ. ԱՐՇԱԿ ԵՒ ԸՆԿ.

Պատիւ ունին արդոյ հասարակութեան ծանուցանելու, որ ամէն տեսակ թուղթեր և դրութեան պիտոյքներ, ինչպէս տետրակներ, կաղամարներ, ընդօրինակութեան մատուներ, գրիչ, մելան, կնքամոմ, կանոն, դրատախտակ, և այլն և այլն Եւրոպիոյ գործարանաց հետ ուղղակի յարաբերութեանց շնորհիւ կարող են պօլսոյ ամէն թղթավաճառներէն աւելի ժան դներով ծախելու թէ անտուկով և թէ հատով ուզողներու։ հասարակութեան դիւրութեանը համար վերջին գիները օրինակներուն վրայ նշանակուած են, ինչուկով կամ շատ աւելորդներուն համար օրինաւոր զեղչ ընելու պայմանաւ։ Գաւառներէն թուղթ և այլն ուզողները կրնան դիւրութեամբ ստանալ, և այնպիսեաց օրինակներն ալ կը զրկուին, ծախքը իրենց վրայ ըլլալով։ Նամակները պէտք է վճարուած ըլլան։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԴՐԱՄՈՑ ԱՐԺՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 30 ՅՈՒԼԻՍ	Հինգշբ. 28	Ուրբաթ 29
	Ղուրուշ	Ղուրուշ
Օսմանեան լիրա Մէճ. .	104	104
Քսանոց արծաթ . .		
Էսհամը ումումի . . .	30.10	30.9

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 30 ՅՈՒԼԻՍ

ԱՐՄՏԻՒ

Յորեն Թայղան կարծր	28—30
» Խամայիլ »	25—27
» Ռում. Պալէրք	00—00
» Վառնա	00—00
» Խլբայիլ կակուղ	15—21
» Կալաց »	24—27
» Պուրկաղ »	24—26
Եգիպտացորեն կալաց	13—14
Գարի	9—9.30

ՄԵՏԱՔՍ

Պրուսա կարճ թէֆիֆ	570—580
» երկան »	560—580
Շաքի հօխան ֆրանք	
» Պարսկաս .	50—54

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

		Ղուրուշ
Բամպակ Պալբքէսէր	հօխայ	—13
» Կէյվէ	»	—14.10
» Ամանա	»	—13.10
» Ռուսատան	»	—11.20
Բուրդ Էնկիւրի լուացուած	»	—00
» » չլուացուած	»	— 7
» Պալբքէսէր չլուաց .	»	— 0
Ճէյրի Էնկիւրիս	»	—00
» Թոխատ	»	—00
» Զորում	»	—00
Մաղը սեւ	»	—00
» Ճերմակ	»	— 0
Թիֆթիք Էնկիւրիս	»	—48
Աֆիոնպալբքէսէր	»	—220
Քիթրէ Տերեւ բանուած	»	00—00
Սալէպ Տաճկաստանի	»	—15
Մեղրամոմ դեղին Տրապի .	»	—23
» » Անատօլու	»	—21.20
Սուսամ Ռումէլիի	»	— 0
Կաուատի հունտ Ռում. Քիլէ		—
» » Պանտրմա	»	—
Զէթ Այվալըդ	հօխայ	— 7.02
» Կիրիտ	»	— 7
Ա.ճառ (Սապոն) Գանտիա	»	— 6
» » Միտիլլի	»	— 5
Բրինձ, Եգիպտոս Բէշլու	»	— 4
» Տիմեաթ	»	

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

		Ղուրուշ
Խանվէ Ռիս եւ Գարիս 100 հօխ.		900—1000
Շաք . գլուխ 6-10լ. ինդ.	»	—
» Փոշի	» »	
» Հոլ . գլուխ	» »	—
» Փոշի	» »	—245
Գաղղ. գլուխ	» »	—270
» Փոշի	» »	—240
Անագ (գալայ)	» »	—670
Գլպկղ (պիպէռ)	հօխայ	— 6
Լիղակ (չիվիա) Պէնկալա	»	—135
» » Մասրաս	»	—120
Անուշադր (Նոշատը)	»	— 6.20
Պողպատ (Զէլիք)	մնտուկ	—180
Կապար (Գուրշուն)	»	— 3.20
Թիմեղ (Թէնէքէ) զոյդ մնտ.	»	—340
Ձինք տախտակ թիւ 7-12 հիս		— 6.20
Երկաթ Անգ. ձողաձեւ կնդ.		68— 70
» Տախտակ 1-14	»	
» Բեւեռոց	»	72— 73
» Բոլորակ	»	135—140
» Ռուսիոյ	»	120—130
Բարքիմա Վարիլ 39 հիս.		—102
Իսմիրլէճ ձէն. զոյդ Մնտ.		—250
» Պէլճ.	»	
» Թրիէսթ	»	
Սբառմաչէթ Վիէննա հօխան		— 15
» Թրիէստ եւ Գաղղ.	»	— 14

Մասիս լրագրոյ բաժանորդներուն տեղերն են՝ Կ. Պոլիս Ձինիլի խանը վերի յարկը թ. 7, Մասիսի խմբագրատունը։

Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոգաբարձուաց սենեակները։

ԻԶՄԻՐ. Ցարուբիւն աղա Տէտեեան.

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Ռափայէլ աղա Բանչուկեան.

ԱՏԱԲԱԶԱՐ. Պ. Յակոբ Յալանորեան.

ԹԷՔԻՐՏԱՂ. Ցարուբիւն աղա Շուշանեան.

ԱՆԴՐԻԱՆՈՒՊՕԼԻՍ. Մանտեսի Սուքիաս աղա Գալուստեան։

ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Պ. Խաչատուր Էլմասեան.

ԿԱՐԻՆ. Կարապետ պատուելի Զաքարեան.

ՀԱԼԷՊ. Նիկողայոս աղա Տէր Մարգարեան.

ԵՐԶՆԿԱ. Ընթերցասիրաց Թանգարան.

ՎԱՆ. Գրիգոր աղա Իսաճանեան.

Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրուիլ ուզողներն՝ այս տեղերէն մէկուն հետ կրնան դրպակցիլ։

Խմբագիր-Տնօրէն

Կ. Ս. ԻԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ

Կ. ՊՕԼԻՍ ՁԻՆԻԼԻ ԽԱՆ